

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Ateljén – ett rum med möjligheter

Karin Lindqvist

Dokumentation av utvecklingsarbete inom kursen:
Kvalitetsarbete genom aktionsforskning (Pda107) 7,5 högskolepoäng
Avancerad nivå
Maj 2013

Innehållsförteckning

Inledning	1
Aktionsforskning	1
Reflektion kring aktionsforskning	1
Förutsättningar	2
Kartläggning av utvecklingsområde	3
Frågeställningen blev	4
Processen	4
Tankekartan visade följande	4
Aktion 1	5
Aktion2	5
Verktyg	5
Resultat	6
Resultat av aktion 1	6
Resultat av aktion 2	8
Reflektion	9
Slutsats	10
Mitt eget lärande	11
Referenslista	12

Inledning

Jag har tidigare arbetat i arbetslag där andra kollegor gått aktionsforskning och har därigenom haft förmånen att kunna delta i forskningsarbetet. Jag har sett vilka positiva effekter detta haft på utvecklingsarbetet på avdelningen. En av mina kollegor har också tidigare gått aktionsforskning, även hon har positiva erfarenheter av detta. Jag skulle vilja ha en djupare kunskap kring aktionsforskningen och önskade att få delta i kursen. Jag har valt att börja med en kort beskrivning om vad aktionsforskning är.

Aktionsforskning

Aktionsforskning är en processinriktad utveckling och utvärderingsmodell där forskning och praktik flätas samman och skapar en större förståelse kring olika utvecklingsområden. Den kan beskrivas som en spiral med olika moment.

Kartläggning genom tankekarta – Genom att ringa in ett område som arbetslaget vill förbättra och utifrån det formuleras en fråga.

Planera en förändring – Man prövar en metod i taget för att se vilken metod som fungerar bra/mindre bra och vilka förändringar som ska göras för att personalen ska få svar på sina frågeställningar. Detta ska ske detaljerat och inom en viss tid.

Genomför en handling – Nu görs själva aktionen som tidigare planerats.

Följ processen – Pedagogerna tar till sig kunskap kring händelseförloppet. Nylund, Sandback, Wilhelmsson och Rönnerman (2010) skriver om olika frågeställningar *Vad vill du veta? Vilka verktyg ska användas för att följa aktionen?* (s.27-28) Användbara verktyg är observationer, loggbok, handledning, samtal och intervjuer.

Beskriv resultaten – Det insamlade materialet studeras.

Analysera insamlad information – Titta på vilka analyser/tolkningar som är rimliga och vad de leder till samt vilka slutsatser som kan dras.

Dokumentera – En dokumentation görs kring ovanstående områden för att förstå varför det gick som det gick. Nylund, Sandback, Wilhelmsson och Rönnerman (2010) skriver *Dokumentationen tjänar till att sprida kunskap till andra. Andra läser och ställer nya frågor som också ger dig själv möjlighet att reflektera och gå vidare i den egna processen.*(s.30)

Reflektera över uppkomna resultat i relation till tidigare erfarenheter och teori – Pedagogerna reflekterar för att få en större förståelse kring processen. Kopplingar görs till litteratur och teori.

Reflektion kring aktionsforskning

Jag ser aktionsforskningen som en bra modell för att höja kvalitén på vår förskola. Genom aktionsforskningen får vi hjälp att använda olika redskap i utvecklingsarbetet och vi får en bredare medvetenhet kring processen och resultatet genom att vi kopplar samman praktiken med teorin. Arbetet med vår systematiska kvalitetsredovisning görs i första hand som en hjälp

för oss att höja kvalitén på vår förskola. Vår ambition är att allt vi gör på förskolan ska utgå från barnens intresse och efter deras behov. Detta stämmer väl överens med det aktionsforskningen står för. Nylund, Sandback, Wilhelmsson & Rönnerman (2010) säger att *aktionsforskning innebär olika steg i en process där focus ligger på den egna praktiken och på de egna erfarenheterna av arbetet i den.*(sid.13)

Jag ser förskolan som ständigt föränderlig utifrån de barn som vistas där och den kunskap som finns bland de pedagoger som arbetar där. I förskolans läroplan står det att verksamheten *ska utgå från barnens erfarenheter, intressen, behov och åsikter. Flödet av barnens tankar och idéer ska tas tillvara för att skapa mångfald i lärandet.* (Skolverket, 2010 s. 9)

Förutsättning

Derome förskola ligger i ett lugnt villaområde med närhet till olika typer av naturområden och lekplatser. Vi har gångavstånd till skola, gymnastiksal, affär och miljöstation.

Förskolan har en stor gård med rika möjligheter till utmanande lekar och aktiviteter.

Derome förskola har funnits i fem år. Den består av tre avdelningar, En avdelning, med barn i åldrarna 1-3 år och två avdelningar med barn i åldrarna 3-6 år. På vår avdelning, Eken går 20 barn i åldrarna 3-6 år. Här arbetar en fritidspedagog och två förskollärare samt ytterligare en personal två dagar/veckan. Sammanlagt arbetar vi 300 procent.

På vår förskola bedrivs kvalitetsarbetet utifrån

- Vårt statliga uppdrag- Läroplanen, skollagen. (skolverket,2010)
- Styrdokument- läroplan för förskolan, barnkonventionen (rädda barnen), skollagen.
- Likabehandlingsplanen- Som lagen om likabehandling har legat till grund för.
- Vårt kommunala uppdrag- omsorgsbiten och kommunens effektmål som är trygghet, bättre resultat och valmöjligheter

Våra prioriterade utvecklingsområden är

- Matematik- Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar en förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängder, antal ordning och talbegrepp samt för mätning, tid och förändring. De ska också utveckla sin förmåga att använda matematik för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar, utveckla sin förmåga att urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp och samband mellan begrepp, utveckla sin matematiska förmåga att föra och följa resonemang. (tolkning av Skolverket, 2010, i team norr systematiskt planerings- och utvärderingsverktyg 2012 – 2013)
- Naturvetenskap/teknik – Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter, djur samt enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen, utvecklar sin förmåga att urskilja, utforska, dokumentera, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap, utvecklar sin förmåga att urskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar, utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap. (tolkning av Skolverket, 2010,i team norr systematiskt planerings- och utvärderingsverktyg 2012 – 2013)
- Mitt möte med barnen – Hur jag vill utveckla mig själv som pedagog i mötet med barnet dvs. vara närvarande och engagerad i barns lek och utveckling.
- Hållbar utveckling-Grön flagg

Dessa mål har beslutats gemensamt i team norr.

För att höja kvalitén på vår förskola använder vi oss utav

Systematiskt kvalitetsarbete som har utarbetats av team norr (ligger under förändring). Där skall vi dokumentera varje månad för att fortlöpande se hur vi kan utveckla det pedagogiska arbetet utifrån var vi befinner oss i processen med barnen.

Frågeställningarna är:

- Vilka mål?
- Vem gör vad?
- När och hur ofta
- När ska vi följa upp och stämma av arbetet?
- Hur vet vi att barnen utvecklar sin förmåga att upptäcka och använda *tex matematik* i meningsfulla sammanhang?
- Vilken eller vilka metoder ska vi använda för att säkerställa att vi når målen?

För att utvärdera processen används frågeställningarna:

- Grad av måluppfyllelse (resultat) med motivering.
- Analys av resultatet. Varför blev det som det blev?
- Åtgärd för kommande planeringsperiod.

Sheridan och Pramling Samuelsson(2009) skriver att *kvalitetsarbete handlar om att förstå innerbörden i läroplanens strävansmål, att tolka dem och omsätta intentionerna i det egna arbetet i förskolan.* (sid.9)

Årsplan, som vi arbetat fram tillsammans på förskolan utifrån modellen ur Krok och Lindewald (2007) där vi på ett tydligt sätt ser vad vi ska arbeta med under året.

Lärsamtal, utifrån Hans-Åke Scherps samtalsmetod för att bli bättre på att tydliggöra lärdomarna som var och en besitter, sätta ord på dem och tillsammans utveckla kunskapen. Han skriver i sin bok *Att leda lärande samtal*, Sherp (2003) att *den kritiskt kollegiala granskningen av tidigare lärdomar och tillförlitligheten i både tidigare och nyvunna lärdomar är avgörande för resultatet när man tillämpar lärdomarna i handling.* (sid.17)

Aktionsforskning som en hjälp för oss att höja kvalitén på vår förskola. I Varbergs kommuns kvalitetsrapport 2011(barn och utbildningsnämnden) lyfter man fram att förskolan ska fortsätta arbetet med att utveckla och förändra verksamheten mot läroplanens mål via aktionsforskning.

På Eken planerar vi vår verksamhet utifrån barnens intressen. Vi samtalar mycket med barnen kring det vi gör för att höra deras tankar. Vi reflekterar tillsammans med barnen för att därifrån veta åt vilket håll vi ska arbeta vidare. Åberg och Lenz Taguchi (2005) skriver om att personalen är en del i samspelet med barnen och de är därför också delaktiga i att skapa kunskap tillsammans med barnen. Vi är delaktiga i barnens lek för att kunna vara en hjälp att utveckla den i ett lärande syfte samt för att få en så bred bild som möjligt av varje individ och utifrån det se vad varje barn behöver för stöd och utmaning. Detta ser vi som en styrka. Vi försöker få in rutiner för att föra loggbok, detta för att reflektera över och tydliggöra det som sker.

Kartläggning av utvecklingsområde

Vi ser miljön på förskolan som en viktig del i barns lärande och utveckling. Den är ständigt under förändring utifrån barnens behov. I förskolans läroplan står det att *Förskolan ska*

erbjuda barnen en trygg miljö som samtidigt utmanar och lockar till lek och aktivitet. Den ska inspirera barnen att utforska omvärlden. (skolverket,2010 s.6)

Vår reflektion kring miljön på förskolan var att den gav ett rörigt och oroligt intryck. Vi har utifrån denna reflektion gjort en tankekarta kring Rummets betydelse kommit fram till att vi ville göra vår första aktion kring ateljéns utformning. I boken *Att göra lärande synligt* beskrivs den pedagogiska miljön som landskap av möjligheter och uppslag. Där understryks hur viktigt det är att miljön och materialet ger barnen tillfredsställelse i deras egna önskningar när de utför sina undersökningar. (Project Zero Reggio Children 2001)

Vi har förmånen att ha en stor ateljé, med tillgång till både skapande aktiviteter med olika material och en snickarbänk vilket också leder till att det är ofta många barn samtidigt som gör olika typer av aktiviteter. Förskolans läroplan säger att *Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap. (skolverket,2010 s.10)*

Oavsett om vi arbetar med våra målområden i matematik, naturvetenskap/teknik, Hållbar utveckling-Grön flagg eller vårt möte med barnet sker stor del av arbetet i ateljén eftersom att vi anser att det bästa sättet att tillföra sig kunskap är att kunna ta den till sig med hjälp av olika sinnen. Detta stämmer väl överens med vad Stina Braxell (2010) säger *Att prata matte går, att bygga matte går bättre. (sid. 26)* Hon säger också att *vi behöver använda bild i förskolan som ett kvalitativt arbets- och förhållningssätt för att barnen inte ska förlora sina medfödda resurser att lära sig med kropp och hjärna utan tvärtom utveckla den. (sid. 29).*

Frågeställningen blev:

Hur skapar vi tillsammans med barnen en miljö i ateljén som är mer harmonisk och gynnsam för det kreativa skapandet.

Processen

När vi kommit fram till att det var ateljén i första hand som behöver förändras gjorde vi en ny tankekarta kring detta.

Tankekartan visade följande

Ateljén ger ett rörigt intryck, barnen kommer ofta till oss för att be om material pga. att det är svåråtkomligt. Vi vill att ateljén ska vara en mer inbjudande miljö, som inspirerar till skapande och konstruerande verksamhet och samtidigt inger en lugnare atmosfär. Vi vill tillsammans med barnen skapa en harmonisk miljö. En miljö som inspirerar till att utforska olika material, tekniker och verktyg. Vi vill att barnen blir mer självständiga både med att ta ansvar för och hämta material och att plocka undan efter sig. En behagligare arbetsmiljö för barn och vuxna. Åberg och Lens Taguchi (2005) tar upp hur viktigt det är att barnen är delaktiga i handling och tanke för att förändringen i miljön ska bli så bra som möjligt. Genom att synliggöra och få mer struktur på materialet på ett inspirerande sätt gynnar detta våra prioriterade mål kring naturvetenskap/teknik där vi fokuserar på att barnen utvecklar sin förmåga att urskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar, utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap.

Aktion 1

Omorganisation kring materialet

Tillsammans med barnen samtalade vi om deras syn på hur ateljén var och hur vi kunde förändra den till det bättre, vi tog bort överflödigt material och gjorde annat material mer tillgängligt på ett inspirerande sätt.

Aktion 2

Introducera materialet

Tillsammans med barnen synliggjorde vi materialet genom att sätta upp bilder och text där materialet har sin hemvist. Med de yngre barnen hade vi sakletarjakt för att på ett lustfyllt sätt synliggöra var materialet hör hemma. Vi spelade upp en teater för barnen som dels visade på hur olika material kan användas, dels tog upp vikten av att plocka undan materialet efter sig när man är färdig med en aktivitet.

Verktyg

Vi valde att använda oss av tre olika verktyg loggbok, samtalsintervju i grupp och samtalsintervju enskilt med ljudupptagning, för att på detta sätt samla in information under vårt utvecklingsarbete.

Loggbok

Vi valde att föra loggbok för att få en tydligare bild av vad som hände i ateljén under dagen, vilket material barnen använde och vilket material som var överflödigt. Med hjälp av loggboken kunde vi också få möjlighet att se de förändringar som skedde under arbetets gång. Med hjälp av loggboken ville vi även se våra egna reflektioner och lättare komma fram till nya lösningar för vårt utvecklingsarbete. På vår kvalitetstid reflekterade vi gemensamt kring vårt material i loggboken och utifrån vad vi såg planerade vi hur arbetet skulle fortlöpa. I loggboken valde vi utifrån Björndal (2005) att beskriva händelseförloppet och därefter göra en tolkning och reflektion.

Samtalsintervju i grupp

Vi har använt oss av samtalsintervju utifrån Björndal (2005) med barnen för att höra deras syn på hur dom vill förändra miljön. Vi samtalar med barnen i grupp för att få svar på deras uppfattning kring ateljén samt hur vi tillsammans kan skapa en bra förändring kring materialet och miljön. Här för vi minnesanteckningar över det barnen har funderingar och åsikter kring. Björndal (2005) menar att *Fördelarna med ett sådant tillvägagångssätt är att man kontinuerligt kan samla in, ny rik och ibland överraskande information om den pedagogiska situationen.* (sid.92) Vi samtalar med barnen vid olika tillfällen kring deras syn på ateljén och materialet som finns tillgängligt samt om deras syn på vilka förändringar som kan göras för att skapa en bra miljö där.

Förskolans och skolans värdegrund (2011) talar om vikten *Att se till att barn och elever görs delaktiga och får möjlighet till inflytande handlar ytterst om att bjuda in till en ständigt pågående dialog om vad som görs och varför.* (skolverket 2011 s.55)

Samtalsintervju med ljudupptagning

Vi har även valt att ha samtalsintervju enskilt med barnen för att alla ska ha möjlighet att föra fram sin åsikt och påverka utformningen av miljön.

De frågor vi valt att använda oss utav är:

- Vad tycker du är roligast att göra i ateljén?
- Hur kan man göra när man t.ex. vill snickra? Klarar du det själv, behöver du hjälp?
- Vad gör du när du är färdig med t.ex. målningen?
- Finns det något du skulle vilja ha i ateljén som vi inte har, saknar du något?

Som ett hjälpmedel för att tydliggöra det vi pratar, om har vi valt att visa foton av miljön i ateljén. För att dokumentera intervjun har vi valt att använda oss utav ljudinspelning, detta för att få ett så naturligt samtal som möjligt utan avbrott för antecknande. Enligt Holmlund & Rönnerman (1995) är samtalet med barnen en möjlighet att inta deras perspektiv av situationen, ett sätt för pedagogen att bli delaktig i barnets upplevelser.

Resultat

Barnen var ivriga att förändra miljön, tillsammans har vi skapat en ateljé med nya möjligheter, det nya materialet gav barnen idéer och lust att skapa tillsammans.

Resultat av aktion 1

Bort med gammalt in med nytt

Vi hade från början lite svårt att komma igång med att skriva loggbok, men med ett större fokus på skrivandet från var och en gick det bättre och detta gav ett bättre resultat. Vi såg i vår loggbok att vissa barn var mer engagerade än andra, dom bad om att vi skulle organisera om i ateljén även vid andra tillfällen än de planerade.

Vi såg också att andra barn var delaktiga kortare stunder i städningen och i att hitta nya ”hemvister” för materialet. Framförallt de äldre barnen på förskolan visade ett stort engagemang och kom med förslag om var materialet kunde stå. Alla var dock inte lika intresserade av just det ordningsställande momentet, många av barnen blev mer inspirerade av det material som blev mer lättillgängligt. Vi samtalade med dem om hur vi kunde använda materialet, hur mycket det var ok att ta och var det hör hemma.

Vi kunde i vår loggbok se skillnad på aktivitet under utvecklingsarbetets gång. Från början såg vi att barnen inte hade en lika självklar bild av var materialet hörde hemma, genom att det lämnades kvar på borden efter avslutad aktivitet, dom var mer beroende av oss pedagoger för att få hjälp med olika aktiviteter. Vi såg en markant skillnad i barnens medvetenhet kring var materialet hör hemma både när det gäller att hämta material och att ställa tillbaka det, göra rent penslar och färger efter sig, vi kunde även se ett större samarbete mellan barnen både under skapande aktiviteter och att hämta och ställa tillbaka material.

En annan viktig aspekt som framkommit genom loggboksskrivandet var att vi pedagoger från början kände en större otillräcklighet i ateljén än längre fram under arbetets gång.

Lust att förändra

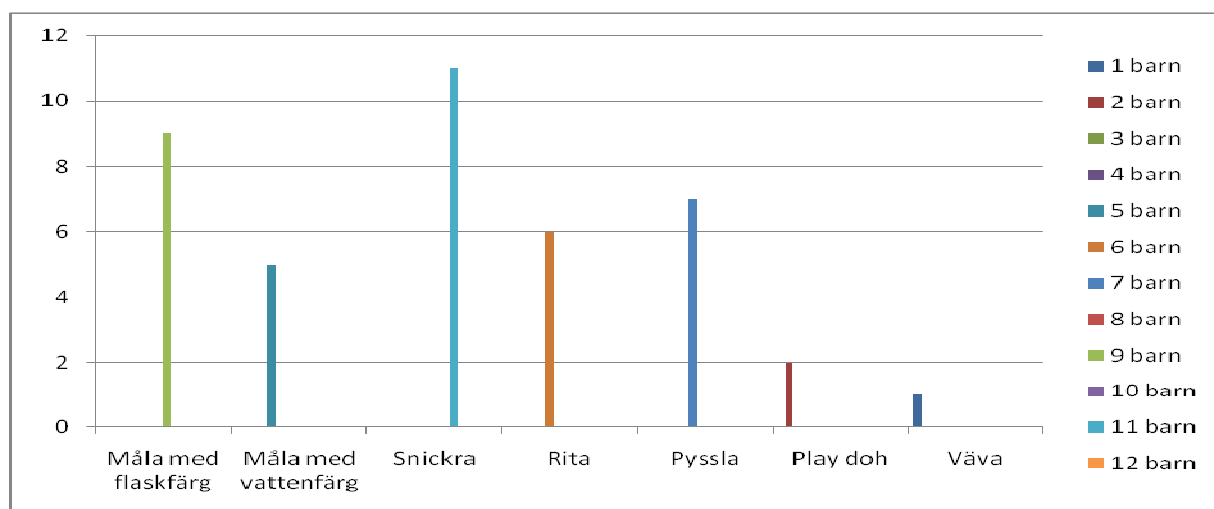
Mycket av det vi fått till svar genom samtalsintervjun med barnen handlar om möblering, även i de andra rummen. Barnen tyckte att vi kunde flytta vår matematikhylla från ateljén till vårt allrum.

Men vi fick även förslag på material som kunde bli mer lättillgängligt för dem. T.ex. brädor, pärlor, saxar, vissa pennor. Vi såg att barnen inte reflekterade över det överflödiga material som hamnat högt upp på hyllor och som vi pedagoger upplevde rörigt. Först när vi tog upp detta som en frågeställning väcktes tankarna hos barnen. Vi kom fram till att vi kunde plocka bort det vi inte använde i ateljén. Vi började nästan genast efter de första samtalen att omorganisera miljön, inte bara i ateljén utan även i andra rum på förskolan. För att göra en bra plats för matematikhyllan möblerade om i allrummet vilket ledde till att vi även började omstrukturera material i de övriga rummen. Vi kom på detta sätt ifrån vårt fokusområde och kom överens om att nu får vi hålla oss till ateljén. Den resterande miljön på förskolan får bli kommande utvecklingsområden.

Barnens val av aktivitet och material

Tanken var att intervjua alla 20 barnen på avdelningen, men på grund av mycket sjukdomar intervjuade jag 16 barn. (Namnen på barnen är fiktiva)

Tabell över barnens val av aktivitet i ateljén

Efter att ha sammanställt intervju svaren kunde vi se att det finns ett stort intresse bland barnen kring snickarbänken detta beror till viss del på att vi gjort brädor mer lättåtkomligt och hammare och spik mer synligt, men verktygen vill vi inte att barnen ska komma åt själva pga. säkerhetsskäl. De har också stort intresse av att måla med flaskfärg, vattenfärg och pennor, pyssla. *"Jag vill ha en stor verktyglåda med hammare, spik, skiftnyckel och andra verktyg. Jag vill göra en motorcykel"* (Linus 4 år).

De flesta barnen vet var materialet finns och är trygga med att ta vad de behöver. Några av barnen säger att de behöver hjälp med att hitta visst material. Vi fick önskemål om att kunna nå material bättre. Det kom mycket önskemål om mer verktyg. Tex. borr och skruvmejslar och skiftnyckel. Dom ville ha mer tyg att pyssla med. *"Jag vill göra en drake, man tejpar ihop den, sedan sätter man på ett snöre, jag skulle vilja ha ett annat tyg i ateljén, jag vill klippa ett flygplan"* (Stina 4 år).

Vi såg även genom den enskilda intervjun att barnen inte var medvetna om vad som fanns i våra tekniklådor. Vi valde att flytta dessa lådor helt och göra mer plats för annat material där lådorna tidigare stått, eftersom att vi har mycket annat material som har med teknik att göra och tekniklådorna behöver förbättras. Detta får bli ett kommande utvecklingsarbete.

Resultat av aktion 2

Synliggörande av material

Vi fick från en annan avdelning en lådhurts på hjul med fjorton lådor i, där placerade vi piprensare, tråd och sytillbehör, lock, toarullar, pärlor, lim, pennvässare, garn, papper, saxar, vissa pennor och kriter. Barnen hjälptes åt att sätta dit bilder och ordlappar för att tydligare se var materialet hör hemma. Genom att sortera och kategorisera materialet gynnar detta våra prioriterade mål kring matematik.

Loggboken visade att de yngre barnen inte var lika delaktiga i förändringsarbetet i ateljén. Utifrån denna vetskap samlade vi dessa barn själva med en pedagog i ateljén för att de skulle få en större inblick för vad det finns för material och var det hör hemma. Efter deras önskemål organiserade vi materialet kring snickerihörnan, tog kort på hammare och satte upp bilder på lådorna där verktygen ligger, tog fram brädorna, som stått i ett skåp. Vi kunde dock se att denna dag var lekbehovet stort, lådan där verktygen senare skulle ligga blev för en stund en båt som for ut på de vida haven, båten for med verktygen till den plats de skulle ligga men for sedan vidare till ett annat rum för fortsatta äventyr.

Vi gjorde senare en sakletarjakt för de yngre barnen med hjälp av en skattkarta över rummet och en hemlig påse med olika material i. De fick plocka fram de olika sakerna ur påsen och hjälpas åt att hitta var materialet hörde hemma. När detta var gjort hämtade barnen material som de ville pyssla med. Detta fångade deras intresse och hjälpte de barn som hade lite mindre kunskap om vad vi har för material, var det hör hemma och hur det kan användas. Vi kunde i vår loggbok se att det var skillnad på hur stor kunskap barnen hade kring materialet.

Barnens medvetenhet kring materialet

Vi har vid flertal tillfällen fått förfrågningar från barnen om att se teater, så vi anammade deras önskan kring detta och beslutade oss för att göra en teater kring vårt material i ateljén. Det blev teater Blå som handlade om Picasso och Rosé. De kom på besök till förskolan för de hade hört om vilken fantastisk ateljé vi hade där. Båda var nyfikna på materialet men när Rosé för en stund lämnade ateljén började Picasso att skapa. Inte bara skapa. Han stökade ner rejält också. När Rosé väl kom tillbaka blev hon förvånad över hur där såg ut. Under teaterns gång ställde vi frågor till barnen kring materialet och hur det skulle hanteras. En pedagog dokumenterade det hela. Vi såg att barnen vid detta laget var väl medvetna om var materialet hör hemma.

Det kreativa skapandet

Våra tankar kring materialet i ateljén var att vi ville ha ett brett utbud , både mjukt, hårt, stort, litet, färdigt och ofärdigt, olika färger, för att på bästa sätt kunna väcka nyfikenhet och lust att upptäcka och lära med olika sinnen.

Vi har under hela vårt utvecklingsarbete använt ateljén som vanligt, och har sett ett stort ökat

intresse för materialet som blivit mer lättillgängligt. Detta i sig har varit en process där barnen både fått inspiration av oss i olika skapande aktiviteter och av varandra genom att de ser och delger varandra när de fått nya idéer. Vi vägleder barnen i hur tex. man kan använda olika penslar för olika typer av färger och målningar, Hur verktygen används på ett bra sätt när man snickrar, sytekniker både med olika stygn och material. Vi har skapat med trolldag i olika sammanhang. Vi har skapat med fingerfärg och papier mache, i vissa fall

bara för att känna på materialet, inte för att det nödvändigtvis ska bli något.

Reflektion

Vi är beroende av varandra och bildar tillsammans ett nätverk av kunskap, idéer och inspiration. Både rummets uppbyggnad, barn och pedagoger har en viktig roll i en lärande miljö.

Vi har lyssnat på barnens förslag, tankar och funderingar och tagit till oss detta. Inte bara då det gällt förändringen kring materialet utan även varit lyhörda när barnen varit mer intresserade av de skapande aktiviteterna. Detta har stundtals försvårat och förlängt förändringsarbetet något, men det har samtidigt gett barnen ett stort inflytande kring den spontana tanken och lusten kring det kreativa skapandet. Vi har känt stor glädje när vi sett hur barnen samarbetat med både tankar kring hur konstruktionen kan ske och hur de hjälpts åt med själva materialet för att nå sitt mål. Vi har under skapandets gång fått förslag av barnen på material som kunnat plockas fram eller flyttats. ”Jag tycker att det är svårt att ta brädorna, dom kan vi ta fram” (Sara 6 år).

Miljön i förskolan spelar stor roll för hur dagen blir, vilka möten som uppstår mellan barnen och mellan barn och pedagoger och vilket lärande som kan ske. Fungerar den bra har den möjlighet att bli en tredje pedagog. Men det handlar inte bara om möblering eller organisation av materialet. Även barn, pedagoger och föräldrar är en del av miljön och påverkar hur den fungerar

(Braxell, 2010, sid.98)

Under aktion ett var vi så ivriga att förändra miljön så vi började i alla rum. För att lättare se och följa en förändring är det viktigt att snäva in området. Detta är något vi tagit till oss.

Jag tycker att loggboken är en bra metod för att få en bild av vad som sker, det har varit intressant att analysera det som skrivits ner. Jag skulle i efterhand ha kunnat tänka mig att göra den något mer strukturerad då jag tror att analysarbetet gått lite lättare. Det har varit bra att gå tillbaks och titta i loggboken för att följa händelseförloppet.

Vid enskild intervju valde vi att visa bilder på olika delar och material i ateljén, detta med hjälp av en lärplatta. För oss var lärplattan ett relativt nytt redskap, så för en del av barnen blev intresset för själva plattan större än intervjufrågorna. Vi kunde ha bekantat oss mer med den innan vi startat med frågorna. Jag tycker ljudupptagningen av intervjun var en bra metod för att det var lätt att föra ett samtal utan avbrott för att skriva ner minnesanteckningar under tiden. Det har varit givande att analysera intervju svaren, där vi även såg sådant vi inte väntat oss t.ex. ointresset för tekniklådorna. Detta ger oss hjälp att tänka om kring dessa och omstrukturera dem.

Under våra samtalsintervjuer med barnen i grupp såg vi att de inte reflekterat kring allt de material som hamnat högt upp på hyllor och som vi pedagoger upplevt rörigt. Vår tanke kring detta var att det kanske var av vana, att det "alltid" sett ut på detta vis.

Slutsats

Vår tanke kring materialet och miljöns betydelse för barnens kreativa skapande är att miljön har en viktig roll, den kan bidra till att både stressa och ge ett lugn, väcka mer eller mindre nyfikenhet beroende på hur den är utformad, men vi ser också att vi är en del av miljön och har en stor betydelse för lärandet hos barnen. Vårt förhållningssätt till barn och material speglar av sig i hur barnens lust att utforska materialet fortlöper. Vi ser hur viktigt det är att vi har en bred kunskap kring materialet vi använder och att vi går in med samma nyfikenhet som barnen för att se nya möjligheter till skapandet.

Braxell (2010) menar att miljöns utformning har en stor betydelse för barnens utmaningar och att barnen och pedagogerna är en del av miljön. Hon trycker på hur värdefullt det är att man har en bra kunskap kring materialet som finns och att man känner sig trygg i sitt eget skapande för att på bästa sätt kunna förmedla en bra känsla till barnen.

Miljön har förändrats till det bättre, det är oftast ett lugnare klimat i ateljén nu trots att där vistas lika många barn som tidigare.

I läroplanen för förskolan står det att *Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama* (sid.10).

Braxell (2010) trycker på hur viktigt det är att miljön är utformad på ett sådant sätt som gör det möjligt att uppnå dessa mål. *Ju större utbud av material och tillgång till tekniskt kunnande om materialen, desto rikare variation av bilder och därmed också fler nyanser i barnens bildspråk.* (sid.22). Hon säger vidare hur viktigt det är att ateljén är centralt placerad på förskolan och inte något som bara används vid speciella tillfällen. Detta delvis för att den ska gynna alla barn, även de som behöver mer tid på sig innan de vill vara med på de skapande aktiviteterna. Här ligger en för oss viktig del i svaret på vår frågeställning. Visst, där blir rörligt emellanåt och till största delen beror det på oss pedagoger, att i vår lust att följa barnen i deras tankar och idéer kring skapande aktiviteter inte hinner med momentet städning.

Mitt eget lärande

Det har varit en spännande resa att göra detta arbete. Jag ser hur viktigt det är att ett förändringsarbete får ta sin tid och att man under hela processen håller fokus på ett område för att lättare kunna följa den röda tråden i arbetet och se ett resultat. Vi märkte stor skillnad på vårt utvecklingsarbete när vi höll oss till ateljén. Det var betydligt lättare att följa processen då.

Jag har tagit till mig tanken om att placera olika material bredvid varandra för att hjälpa barnen att utforska och känna olikheter. En annan viktig aspekt jag tagit till mig är att vi allt för ofta skapar saker för att det ska bli något, inte för skapandets skull och att detta i sin tur leder till att vi omedvetet sätter krav på barnen att prestera saker de inte är mogna att göra. Jag ser hur viktig vår kunskap och vårt förhållningssätt till materialet är för att vi på bästa sätt ska kunna guida barnen så att de blir trygga med allt material och i sitt skapande.

Genom aktionsforskningen har jag lärt mig att reflektera på ett djupare plan än vad jag gjort tidigare. Jag håller med Björndal (2005) när han säger att *Genom att man tar sig tid att gå igenom materialet systematiskt är det möjligt att lära sig betydligt mer av sina erfarenheter än man annars skulle göra* (sid.117). Det har varit roligt och spännande att få tiden för att analysera både loggboken och intervju svaren. Detta har lett till att vi kunnat utveckla vår verksamhet bättre. Vi kommer att fortsätta användandet av loggbok både ostrukturerad och strukturerad.

Jag har fått en tydligare bild av hur viktigt det är att ta sig tid att följa aktuell forskning och litteratur för att kunna utveckla och sätta ord på det som sker i verksamheten på ett professionellt sätt.

En stor utmaning för mig har varit själva rapportskrivandet, här har jag under resans gång fått ett större självförtroende.

Vi kommer definitivt att fortsätta med aktionsforskning på vår arbetsplats efter kursens slut.

Referenslista

Björndal .C.R (2005) *Det värderande ögat. Observation, utvärdering och utveckling undervisning och handledning.* Stockholm: Liber.

Braxel, S (2010). *Skapande barn- att arbeta med bild i förskolan,* Stockholm; Lärarförbundets förlag.

Holmlund och Rönnerman (1995). *Kvalitetssäkra förskolan.* Studentlitteratur Lund.

Krok G och Lindewald ,M(2007)*Årsplanen.*Gleerups utbildning AB.

Kvalitetsrapport 2011 Varbergs Kommun. Upprättad och beslutad av barn- och utbildningsnämnden 2012.

Nylund M, Sandback C, Wilhelmsson B och Rönnerman K (2010). *Aktionsforskning i förskolan trots att schemat är fullt.* Malmö: Elanders sverige AB.

Projekt Zero Reggio scildren (2001) *Att göra lärande synligt. Barns lärande – individuellt och i grupp.* Översatt 2007 HLS förlag Stockholm.

Rädda barnen art nr 117 (2012) *Kort om barnkonventionen.* Stockholm.

Sheridan S och Pramling Samuelsson I (2009). *Barns lärande - fokus i kvalitetsarbetet* Stockholm: Liber.

Skolverket. *Läroplan för förskolan Lpfö 98 Reviderad 2010.*Stockholm: Fritzes.

Skolverket (2011) *Förskolan och skolans värdegrund – förhållningssätt, verktyg och metoder.* Stockholm: Fritzes.

Sherp H (2003) *Att leda lärande samtal.* Universitetstryckerit i Karlstad.

Åberg A och Lenz Taguchi H (2005) *Lyssnandets pedagogik.* Stockholm: Liber AB.

https://vinden.varberg.se/barn_och_utbildningsforvaltning/forvaltningsdokument/Kvalitetsrapport%202011.pdf (22/3-13).